

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
відділу поліції № 1 Харківського районного управління поліції № 2
Головного управління Національної поліції в Харківській області**

12.09.2025

м. Харків, 2025 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 12.09.2025 групою НПМ здійснено відвідування відділу поліції № 1 Харківського районного управління № 2 Головного управління Національної поліції в Харківській області (далі – відділ поліції).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Лисаков Владислав Віталійович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Синявіна Марина Миколаївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Авдєєв Олександр Васильович, представник громадської організації.

Відвідування проведено в присутності заступника начальника відділу організації діяльності ізоляторів тимчасового тримання та моніторингу дій із затриманими Головного управління Національної поліції в Харківській області, майора поліції Лисюка Олександра Миколайовича, старшого інспектора з особливих доручень відділу уповноважених з контролю за дотриманням прав людини в поліцейській діяльності (з дислокацією в Донецькій області) управління дотримання прав людини Департаменту головної інспекції та дотримання прав людини Національної поліції України, підполковника поліції Сидорова Сергія Олександровича, поліцейської з обліку та збереження речових доказів, сержанта поліції Грищенко Олени Сергіївни.

Членам групи НПМ забезпечено реалізацію права на безперешкодний доступ до всіх приміщень відділу поліції.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування відділу поліції здійснено 11.11.2020, за результатом чого виявлено наступні порушені права:

- на охорону здоров'я;
- на професійну правничу допомогу;
- на захист від катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи катування;
- на доступність осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Слід зазначити, що виявлені порушення під час попереднього відвідування виконані частково.

Загальна інформація.

Відділ поліції є структурним підрозділом Харківського районного управління поліції № 2 Головного управління Національної поліції в Харківській

області, розташований за адресою: вулиця Луї Пастера, 16-А, місто Харків, Харківська область.

Керівництво: Гребенік Олександр Анатолійович – начальник відділу поліції, підполковник.

Територія відділу поліції огорожена парканом. Вхід до неї обладнаний пропускним пунктом, поруч з яким розміщено пост працівника відділу поліції, який забезпечує пропускний режим на цю територію.

Відділ поліції розміщений у п'ятиповерховій будівлі, вхідна група якої облаштована з урахуванням потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення: при вході на територію відділу поліції облаштовано кнопку виклику і інформаційну табличку з адресою розташування відділу поліції, продубльовану шрифтом Брайля; тактильні плити розміщено внизу і вгорі зовнішніх сходів; обладнано пандус із кнопкою виклику поруч із ним (фото 1); інформаційна табличка з повним найменуванням відділу поліції також дубльована шрифтом Брайля.

На стінах вестибюлю відділу поліції розміщено інформаційні стенди з інформацією про керівництво Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України, Головного управління Національної поліції в Харківській області, Харківського районного управління № 2, відділу поліції, графік особистого прийому громадян посадовими особами Головного управління Національної поліції в Харківській області, Харківського районного управління поліції № 2, відділу поліції, щодо можливості звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тощо (фото 2, 3). У цьому приміщенні в доступному для громадян місці встановлена скринька «Для звернень громадян».

У вестибюлі відділу поліції розміщено пост працівника поліції, який здійснює реєстрацію осіб в журналі обліку доставлених, відвідувачів та запрошених.

Працівники відділу поліції ведуть такі журнали: інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим; реєстрації надання медичної допомоги особам, які перебувають в органі (підрозділі) поліції; обліку доставлених, відвідувачів та запрошених; обліку осіб, яких поміщено до кімнати для затриманих. Ця документація відповідає формам, затвердженим у національному законодавстві.

При вивченні змісту журналу обліку осіб, яких поміщено до кімнати для затриманих, з'ясовано, що впродовж двох років до цих приміщень затримані особи не були поміщені.

Групі НПМ надано матеріали звірки відділу поліції із центром з надання безоплатної правничої допомоги за перші два квартали 2025 року.

На першому поверсі відділу поліції обладнано три кімнати для затриманих (фото 4, 5), кімнату для проведення слідчих дій (фото 6) і приймальню громадян (фото 7), кожна з яких облаштована меблями та інвентарем згідно з підзаконними нормативно-правовими актами.

За інформацією керівництва відділу поліції, бригада швидкої допомоги приїжджає на виклик упродовж 5 хвилин. У приміщенні чергової частини зберігається універсальна аптечка, що містить ліки та відповідне медичне обладнання.

Камери відеоспостереження облаштовано поруч із входом до будівлі, у вестибюлі, черговій частині, коридорах, кімнаті для проведення слідчих дій, кімнатах для затриманих, приймальні громадян. Згідно з положеннями Інструкції із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2018 № 1026, передбачено можливість архівації даних за період не менше 30 діб.

Наказом начальника відділу поліції призначено службову особу, відповідальну за перебування та забезпечення прав затриманих і доставлених осіб до відділу поліції (далі – службова особа), а також особу, яка виконує її обов'язки на період відпустки, хвороби, відрядження, з інших причин такої службової особи. Ці працівники відділу поліції не входять до складу підрозділів органу досудового розслідування та оперативних підрозділів.

У ході спілкування зі службовою особою встановлено її обізнаність із положеннями статей 212 та 213 Кримінального процесуального кодексу України.

Службовою особою заповнюються картки затриманих, що містять, зокрема, відомості про всі дії, що здійснювалися за участю затриманої особи, анкети опитування затриманих осіб та анкети опитування поліцейських, які затримали осіб. Затриманим особам вручаються пам'ятки про їхні права, з якими ці особи ознайомлюються під підпис.

У відділі поліції проводяться періодичні комісійні обстеження службових кабінетів щодо виявлення заборонених предметів, що можуть бути засобами катування або неналежного поводження.

Під час огляду групою НПМ службових кабінетів працівників відділу поліції сторонніх та примусово утримуваних осіб, а також предметів, що можуть бути застосовані для катування чи психологічного тиску, не виявлено.

У посадових інструкціях працівників відділу поліції передбачено пункт про заборону катувань відповідно до статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Скарги щодо неналежного поводження із доставленими, затриманими, арештованими особами на адресу відділу поліції упродовж попереднього і поточного років не надходили. Фактів заподіяння тілесних ушкоджень або насильницької смерті особам вказаної категорії під час їх перебування у відділі поліції не встановлено.

У відділі поліції тривають ремонтні роботи з метою приведення стану приміщень відділу поліції згідно з положеннями національного й міжнародного законодавства.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на охорону здоров'я (стаття 25 Загальної декларації прав людини, стаття 12 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права, стаття 13 Європейської соціальної хартії, стаття 49 Конституції України, статті 18, 23 Закону України «Про Національну поліцію»).

1. Вивченням вмісту універсальної аптечки для надання першої медичної допомоги встановлено, що в частини ліків сплинув термін придатності, що унеможлиблює їх безпечне вживання. Дана обставина становить потенційну небезпеку для здоров'я громадян у разі вживання цих ліків за відповідних обставин (фото 8).

2. Відповідно до пункту 14 частини першої статті 23 Закону України «Про Національну поліцію» визначено, що поліція відповідно до покладених на неї завдань вживає всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я.

У порушення положень частини 1 статті 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» та Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати медичну допомогу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 № 1115, не всі працівники відділу поліції пройшли підготовку щодо володіння знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги та отримали відповідне посвідчення.

3. Згідно з пунктом 3.1 розділу III Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, органів внутрішніх справ, слідчих ізоляторів і виправних центрів щодо забезпечення безперервності лікування препаратами замісної підтримувальної терапії», затверджений спільним Наказом Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України та Державної служби України з контролю за наркотиками від 22.10.2012 № 821/937/1549/5/156 (далі – Порядок), органи внутрішніх справ сприяють організації надання замісної підтримувальної терапії або проведення детоксикації адмінзатриманим.

Водночас працівник чергової частини не володів в достатній мірі інформацією про порядок дій у разі затримання особи, яка б мала потребу в лікуванні препаратами замісної підтримувальної терапії.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України, стаття 213 Кримінального процесуального кодексу України).

4. У порушення положень пункту 17 розділу VI Інструкції з організації діяльності чергової служби в Національній поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440

(далі – Інструкція), у відділі поліції не обладнано кімнату для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками, у зв'язку з чим такі побачення проводяться в кімнаті для проведення слідчих дій. За інформацією керівництва відділу поліції, камера відеоспостереження, обладнана в цьому приміщенні, не фіксує звук і зміст документів, якими користуються затриманий та захисник, який до нього прибув.

Порушення прав осіб з інвалідністю (статті 9, 12 Конвенції про права осіб з інвалідністю, пункт 3 статті 15 Європейської соціальної хартії, стаття 14 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (Європейська конвенція з прав людини), статті 1, 2, 7 Загальної декларації прав людини, статті 21, 24 Конституції України).

5. У порушення Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 327, у відділі поліції не облаштовано санітарно-гігієнічне приміщення для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Через це зазначені особи під час перебування у відділі поліції не можуть здійснювати природні потреби, санітарно-гігієнічні заходи тощо, що свідчить про порушення їхніх прав на інклюзивність (рівноправ'я).

Порушення права на захист персональних даних (стаття 12 Закону України «Про захист персональних даних»).

6. У порушення положень абзацу 2 частини першої статті 6, частини 2 статті 12 Закону України «Про захист персональних даних» у відділі поліції та на його території при вході до відповідних зон не розміщено інформаційні таблички про здійснення відеоспостереження, включно до кімнат для затриманих осіб і кімнати для проведення слідчих дій.

Інші порушення.

7. Вхід до приймальні громадян та доступ до інформаційних стендів здійснюється виключно після отримання дозволу працівника відділу поліції, який чергує на пропускному пункті поруч із входом на територію відділу поліції.

Вищезазначене свідчить про порушенням пункту 4 розділу III Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України № 930 від 15.11.2017, яким визначено, що для прийому громадян в органах та підрозділах поліції облаштовуються приймальні громадян доступ до яких не обмежений порядком внутрішньооб'єктового режиму.

Так, відвідувачі позбавлені можливості безперешкодно потрапляти до приймальні громадян, оскільки їх волевиявлення обмежене встановленими правилами пропускного режиму і може залежати від згоди або незгоди працівників чергової частини чи їх керівництва.

8. При вивченні змісту журналу інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим за 2025 рік встановлено, що його записи численні рази змінювалися шляхом дописок, виправлень і коригувань коректором. Нумерація записів у цьому документі ведеться не послідовно, а в записі № 16 не зафіксовано час повідомлення центру з надання безоплатної правничої допомоги про затримання особи.

Окрім того, зі змісту карток затриманих осіб і протоколів затримання осіб, підозрюваних у вчиненні злочинів, з'ясовано, що в журнал інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим посадові особи відділу поліцію вносять не всі записи. Наприклад, у цей документ не внесено відомості про громадянина К., затриманого 04.09.2025 о 21:18 у зв'язку з підозрою у вчиненні злочину і доставленого до відділу поліції в цей же час, а також про громадянина В., затриманого 11.09.2025 о 18:55 у зв'язку з підозрою у вчиненні злочину і доставленого до відділу поліції 11.09.2025 о 20:50.

9. При вивченні змісту журналу реєстрації надання медичної допомоги особам, які перебувають в органі (підрозділі) поліції, встановлено, що 15.02.2025, 02.03.2025, 17.03.2025, 04.05.2025 зареєстровано п'ять випадків надання медичної допомоги, однак у цей документ не внесено повну інформацію, а саме: не зафіксовано порядковий номер надання такої допомоги; прізвище, ім'я та по батькові, рік народження, кому вона надавалася; дата і час прибуття до органу (підрозділу) поліції, у тому числі поміщення до кімнати для затримання; можливі скарги; що було виявлено під час обстеження.

10. На дверях службових кабінетів, розташованих у відділі поліції, лише частково наявні таблички із зазначенням посад та прізвищ працівників, які в них працюють.

Через зазначене можуть виникнути складнощі із встановленням, у яких саме службових приміщеннях перебували затримані чи доставлені особи, у разі надходження скарг.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Головному управлінню Національної поліції України в Харківській області, Харківському районному управлінню поліції № 2 Головного управління Національної поліції в Харківській області та відділу поліції відповідно до їхньої компетенції:

1. Організувати належний розгляд наданих рекомендацій та забезпечити дієвий контроль за станом усунення виявлених порушень прав людини, а також причин і умов, що їм сприяють.

2. Організувати періодичну заміну вмісту універсальної аптечки, що зберігається у відділі поліції.

3. Організувати навчання з підвищення кваліфікації для чергових та інших працівників відділу поліції, що звершувалось би отриманням відповідного посвідчення, що свідчило б про володіння цими знаннями і навичками.

4. Організувати навчання з підвищення обізнаності чергового відділу поліції про порядок дій у разі затримання особи, яка б мала потребу в лікуванні препаратами замісної підтримувальної терапії.

5. Облаштувати у відділі поліції кімнату для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками відповідно до стандартів, встановлених чинним законодавством.

6. Облаштувати у відділі поліції санітарно-гігієнічне приміщення з урахуванням потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

7. Розмістити у відділі поліції та його території таблички із повідомленням про здійснення відеоспостереження.

8. Забезпечити безперешкодний доступ відвідувачів до приймальні громадян та інформаційних стендів з урахуванням наявності або відсутності відповідних відомчих-нормативних документів щодо запровадження певних заходів безпеки в умовах воєнного стану.

9. Вжити заходів щодо належного і повного ведення журналу інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим і журналу реєстрації надання медичної допомоги особам, які перебувають в органі (підрозділі) поліції.

10. Розмістити на дверях усіх службових приміщень таблички із зазначенням назв підрозділів, посад та прізвищ працівників відділу поліції, які в них працюють.

Додаток: фототаблиця на 2 арк.

Керівник групи НПМ:
головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України
з прав людини

Владислав ЛИСАКОВ

ФОТОТАБЛИЦЯ ДО ЗВІТУ

Фото 1

Фото 2

Фото 3

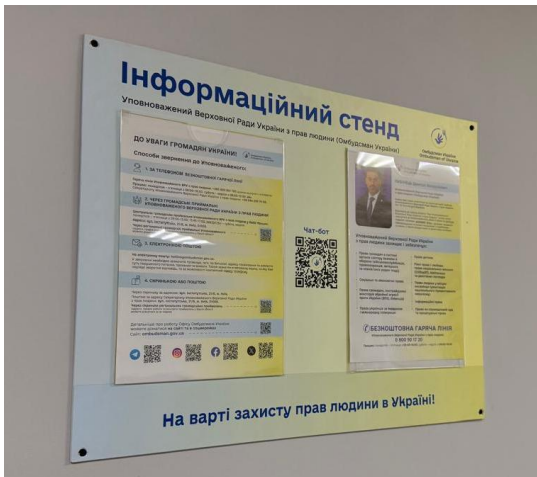

Фото 4

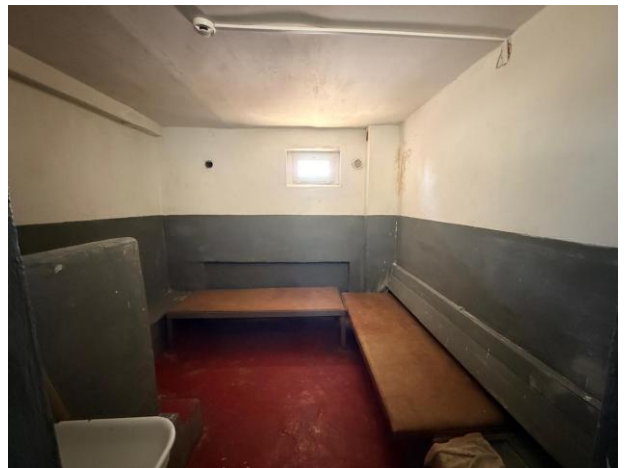

Фото 5

Фото 6

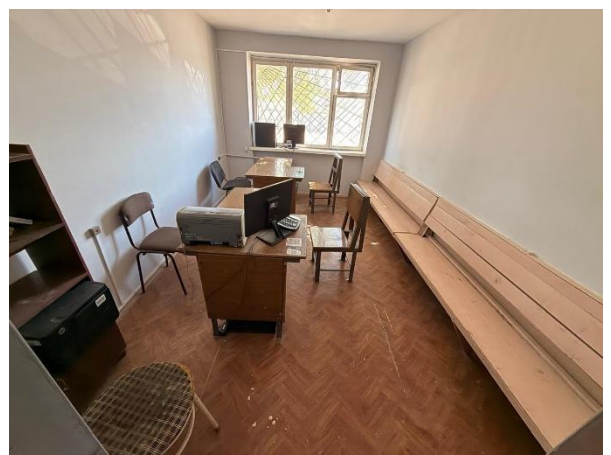

Фото 7

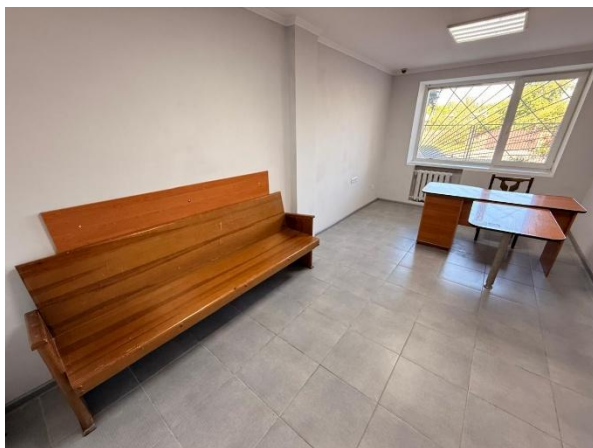

Фото 8

